

ДО Г-ЖА НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
51 НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

1140/м

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал.1 от ПОДНС внасяме законопроект за ИЗМЕНЕНИЕ НА СЕМЕЙНИЯ КОДЕКС с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията – приложение към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Гогозов Костадинов

Константина Венциславова Петрова

Мира Лехайлова Лехайлова

Стоян Николов Таслаков

Ивайло Георгиев Чорбод

Емилия Янкова Янкова

Ангел Нешов Георгиев

Димитър Станиславов Трафанов

Веселин Милехов Вешев

Кристина Стефанова Браганда

Слава Ангелова Крумова

Петър Христова Петрова

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА СЕМЕЙНИЯ КОДЕКС

/Обн. ДВ. бр.47 от 23 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.98 от 14 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.100 от 21 Декември 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 26 Октомври 2012г., изм. ДВ. бр.68 от 2 Август 2013г., изм. ДВ. бр.74 от 20 Септември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.24 от 22 Март 2019г., изм. ДВ. бр.101 от 27 Декември 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 4 Декември 2020г., доп. ДВ. бр.67 от 4 Август 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.106 от 22 Декември 2023г./

§1. В чл. 59, ал.2, ал.3 и ал.4 се изменят по следния начин:

«(2) Ако не се постигне споразумение по ал. 1, съдът служебно постановява при кого от родителите да живеят децата, на кого от тях се предоставя упражняването на родителските права, като в този случай и двамата родители имат равнопоставеност при преценката на техния родителски капацитет. Преценката на съда с оглед защитата на интересите на детето се извършва единствено на база личните възпитателски качества, родителски капацитет и възможностите, които има всеки един от тях за отглеждането на децата, полаганите до момента грижи и отношение към децата, желанието на всеки един от родителите, привързаността на децата към родителите, възможността за помощ от трети лица - близки на всеки един от родителите, социалното обкръжение и материалните възможности и без оглед на пола на децата, като съдът определя мерките относно упражняването на тези права, както и режима на личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата.

(3) Определянето на режима на личните отношения между родителите и децата включва определяне на период или на дни, в които родителят, който не упражнява родителските права, може да вижда и взема всяко дете, включително през училищните ваканции, официалните празници и личните празници на детето, както и по друго време. Минималният период или дни за месеца, в които този родител има право да взема и вижда децата е десет календарни дни в съответния месец, определени в поредност по преценка на съда, съобразно интересите на детето и отчитайки ваканциите, официалните и личните празници на детето.

(4) В изключителни случаи и при констатирана необходимост от прилагане на защитни мерки или когато интереса на децата налага това, може да бъде определен първоначално по-кратък период на личен контакт, но за период с продължителност не повече от шест месеца.»

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Тодоров Костадинов

Константина Венциславова Петрова

Искра Лихайловес Лихайловес

СТОЯН Николов Таснаков

Убайло Георгиев Сърбев

Емил ЯНКОВ ЯНКОВ

Ангел Нешов Георгиев

Даниел Станиславов Троянчев

Веселин Милков Велев

Крестиво Стоянов Брачев

Сашко Ангелов Цуфанчев

Петър Христова Петров

МОТИВИ

Предлаганите промени в Закона за изменение на Семейния кодекс в Глава пета „ПРЕКРАТЯВАНЕ НА БРАКА“ са в частта, касаеща уреждане на отношенията между родителите и родените от брака непълнолетни деца и произтичащите от това права и задължения, касаещи предоставяне на родителските права, определяне мерките относно упражняването на тези права, както и режима на личните отношения между децата и родителите. Предлаганите промени са обусловени от необходимостта от актуален и недискриминационен подход при прилагане на критериите, от които да се ръководи съда при предоставяне на родителските права в хипотезата на липса на доброволно уреждане на тези въпроси от двамата родители /арг.чл.59, ал.2 СК/.

През вековете съдържанието на понятието „упражняване на родителски права“ и това на кого от родителите са били присъждани тези права, се е променяло. Като се започне от абсолютната власт на бащата, преминавайки през доктрината *tender years* и презумпцията, че майката е по-подходящият родител, докато се стигне до стандарта за „най-добрите интереси на детето“ (член 3 от Конвенцията за правата на детето).

От 70-те години на миналия век, до настоящият момент за съда продължават да са водещи, залегналите в Постановление № 1/12.11.1974г. по гр.д.№ 3/1974г. на Пленума на ВС критерии при предоставяне на родителските права, сред които е и дискриминационното и несъвместимо с модерното разбиране за пол, респ. полагане на грижа от друго лице, от същия пол като единствено съвместим с този на лицето, за което се полага грижа – „възраст и пол на децата“.

Такъв подход е пренесен и в действащата редакция на СК в чл.59, ал.4, видно от която е, че критериите „възраст и пол“ са едни от водещите при определяне на по-подходящия родител, на когото да бъдат предоставени родителските права. Критериите би трябвало да служат за определяне на по-подходящия родител, на когото съдът да възложи упражняването на родителските права, преценявайки всички обстоятелства в съвкупност от гледна точка интересите на детето, без оглед на пола на родителя. Но в два от критериите (пол и възраст на детето) в обемната съдебна практика продължава да присъства житейската презумпция, че майката е по-подходящия родител, поради което презумпцията, че майката е по-подходящия родител, продължава да се прилага и досега.

В съвременния свят тази редакция е неактуална и силно дискриминационна по отношение на единия от родителите, чиито пол не съвпада с този на детето, за което дете този родител има желание, възможност, капацитет и условия за отглеждането му.

Съдебната практика е еднопосочна в мотивите си при предоставяне на родителски права и задължително сочи и този критерий при избора на родител, комуто възлага правата по отношение на непълнолетното дете.

Често пъти този критерий /пол/ е ползван и като спасителен пояс от страни по дела, а и от някои съдебни състави при липса на сериозни други аргументи защо избраният родител и по – подходящ при равни други условия с другия – качества на двамата родители, отговорност, емоционално изградена връзка с детето/децата, доходи, грижа, социално обкръжение и прочее други изисквания с приоритет.

С предложеното изменение в чл.59, ал.2 СК не се създават нови критерии при определяне при кого от двамата родители да живеят родените от брака деца, а се създава възможност за равнопоставеното им третиране от страна на съда, като акцентът да бъде преместен върху интересите на децата, които биха били защитени само в хипотезата на равно третиране на родителския капацитет, ценен на плоскостта на личните им качества и възможностите им за отглеждане на децата, без оглед на техния пол, респ. пола на децата.

Предлаганото допълнение в чл.59, ал.3 изречение последно касае гарантиран минимален месечен режим на контакти между родителя, който не упражнява приоритетно родителските права по отношение на децата, родени от брака. Предложения минимален период в посочен размер на 1/3 от календарните дни в съответния месец е обусловен изцяло от интересите на децата, които не живеят с този родител.

Множество са житейските примери, а и съдебна практика, която „толерира“ минимално определен режим на контакти между деца и родител, мотивирана с различни „интереси“ на децата. Безспорно е, че подобен подход не е в интерес на непълнолетните деца, които имат право и безусловна необходимост за правилното им развитие от пълноценни и чести контакти с двамата родители и разширения им роднински кръг.

При липса на установени конкретни причини за постановяване на ограничителен режим, преценяван единствено на плоскостта на интересите на децата, следва да се гарантира правото да децата да общуват поне една трета от месеца с родителя, при когото по принцип не живеят, **но от когото имат нуждата да бъдат възпитани, наравно с възпитанието, което получават от другия родител.**

Това е така, защото всеки родител има право, но и задължение да се грижи за физическото, умственото, нравственото и социалното развитие на детето, за неговото образование и за неговите лични и имуществени интереси. Той отглежда детето, формира възгледите му и осигурява образованието му съобразно възможностите си и в съответствие с нуждите и наклонностите на детето и с цел израстването му като самостоятелна и отговорна личност. За да изпълни тези си задължения, които положени с нужната грижа, целят изграждането на пълноценна личност в обществото, той трябва да има гарантирана от закона възможност да бъде активна част от живота на непълнолетния.

ЕСПЧ във всяко свое решение, в което разглежда правото на семеен живот между родител и дете отбелязва, че възможността на родител и дете

да се радват на взаимната си компания е основен елемент от семейния живот и е защитен по силата на член 8 от ЕКПЧ. / в тази връзка : Monory v. Romania and Hungary, Iosub Caras v. Romania, W. v. the United Kingdom, стр. 27, § 59; McMichael v. the United Kingdom, 24 февруари 1995 г., § 86, Серия А, Hoffmann v. Austria, решение от 23 юни 1993 г., Серия А, 29; Palau-Martinez v. France, 4927/01, § 30, ЕСПЧ 2003-ХІІ./

Приемането на законопроекта не е обвързано с разходването на публични средства.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Гогоров Костадинов

Константина Венциславова Петрова

Искра Лихайковез Лихайковез

Стоян Николов Таслаков

Увайло Георгиев Сърбев

Емил Янков Янков

Ангел Нешов Георгиев

Даниел Станиславов Профранов

Веселин Михенов Вешев

Кръсто Стоянов Вразев

Славко Радиев Цуцур

Петър Николаев Петров

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Частична предварителна оценка на въздействието

1. Проблем/проблеми за решаване:

Проблем 1 „Липса на регламентация за минимален режим на лични контакти“

Проблем 2 „Дискриминационен критерий при определяне на родителски права“

В сега действащият СК липсва гарантиран минимален месечен режим на контакти между родителя, който не упражнява приоритетно родителските права по отношение на децата, родени от брака. Въпреки това, той има законовото задължение да възпитава детето наравно с другия родител, което обаче се оказва невъзможно на практика. Освен това, често пъти липсата на достатъчен по продължителност режим на лични контакти води до т.нар. Синдром на родителско отчуждение, а в следствие и до нежелание на отчужденото дете за пълноценни контакти с родителя.

В тази връзка чрез приемане на предложеното ще бъде гарантиран минимален режим на контакти между децата и родителя, при когото те не живеят постоянно, но ще могат да общуват пълноценно и в по-голяма степен на достатъчност, което ще избегне възможността за отчуждение между тях. С предлаганите промени ще отпадне дискриминационния критерий „пол“ при предоставяне на родителските права от съда. С предлаганите промени се дава възможност за равно третиране от съда и на двамата родители, което да бъде преценявано единствено на базата на обективни критерии, изцяло в интерес на децата.

Идентифицираните проблеми не могат да бъдат решени в рамките на сегашната нормативна уредба.

2. Цели:

Цел „Защита правото на децата да живеят при по-подходящият от двамата родители, без оглед на неговия пол, както и да поддържат чести и пълноценни контакти и с всеки от двамата си родители“

3. Заинтересовани страни:

- i. Всички деца, чиито родители са разделени;
- ii. Всички родители, които не живеят съвместно с децата си;

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията:

Вариант 1 „Без действие“:

Описание:

В случай, че не бъдат предприети действия в посоката на предложения законопроект, ще продължава практиката на дискриминационен подход от страна на някои съдебни

състави при избиране на по-подходящия родител въз основа на критерия „пол“, както и няма да се гарантира правото на децата да общуват често и в достатъчен обем с родителя, с когото не живеят.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Няма положителни икономически/социални/екологични въздействия.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Няма отрицателни икономически/социални/екологични въздействия.

Специфични въздействия:

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Няма въздействие върху малките и средни предприятия.

Административна тежест:

Липсата на ясен, равнопоставен и недискриминационен регламент при първоначално определяне на родителски права и режим на контакти води до чести, дълги и скъпоструващи съдебни производства. Настоящото предложение ще доведе до значителна процесуална икономия по този вид граждански дела.

Вариант 2 „Приемане на предложеното изменение и допълнение на Закона за водите“:

Описание:

Чрез приемане на предложеното изменение на СК ще бъде защитен гражданският интерес, и по-конкретно, по-съществено ще бъдат защитени интересите на децата при липса на доброволно уреждане на въпросите, касаещи определяне на родителски права и режим на контакти между тях и родителите им.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Няма положителни икономически/социални/екологични въздействия.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Няма отрицателни икономически/социални/екологични въздействия.

Специфични въздействия:

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Няма въздействие върху малките и средни предприятия.

Административна тежест:

Административната тежест върху гражданите ще бъде намалена.

5. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

- Ще се увеличи
- Ще се намали
- Няма ефект

6. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

Да

С предложения законопроект се гарантира минимален режим на контакти между децата и родителя, при когото не живеят, както и се конкретизира преценката на съда при предоставяне на родителски права, която ще се извършва въз основа на обективни, в интерес на децата критерии, без оглед на пола на родителя.

Не

7. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

Да

Не

8. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)?

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

9. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант:

Не са констатирани потенциални рискове от прилагането на предложения вариант.

10. Консултации:

Проведени са консултации

Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

11. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Тодоров Костадинов

Константина Венциславова Петрова

Мира Лихаймова Лихаймова
Стоян Николов Тасанков

Ивайло Георгиев Чърба
Емил Янков Янков

Ангел Нешов Георгиев

Даниел Станимиров

Веселин Милев Вешев

Иринея Стояков Брачев

Славчо Янчев Кочев

Петър Николаев Петров

~~Иринея~~